

Azərbaycan Respublikasının
Mediyanın İnkişafı Agentliyi

**Azərbaycanın dövlətçilik
tarixinin, milli
adət-ənənələrinin, elm və
mədəniyyətinin təbliği:**

Çağdaş dünyada, sosial-iqtisadi, mədəni-maarif sistemlərinin bütün spektrlərini əhatə edən genişmiqyaslı qloballaşma və modernizasiya prosesinə uyğun, müxtəlif dövrlərlə arasında yeni integrativ münasibətlərin reallaşdırılması intensiv sürətdə davam etdirilir. Davam edən dünyamıqyaslı bu prosesin mühüm istiqamətləri kimi elm, təhsil və mədəniyyətin inkişafı naminə həyata keçirilən islahatlar Azərbaycan sosial mühtininin də vacib tələbi kimi özünü göstərir. Azərbaycan sosial mühtininin mühüm tərkib hissələrindən biri olan təhsil sistemində baş verən islahatlar, onun ümumdünya praktikasına inteqrasiyası dünya miqyasında təzahür edən qloballaşma tendensiyasına uyğun olmaqla müasir təhsilin prioritet istiqamətlərindən doğan fasiləsiz modernləşdirmə aspektlərinin zəruriliyini özündə ehtiva edir.

Çünki qloballaşma müasir cəmiyyətin inkişaf dinamikasına stimül verən çoxkomponentli, çoxparametrlili və mürəkkəb olan təhsil prosesinin səmərəli qurulması, hər bir dövlətin intellektual potensialını müəyyənləşdirməklə, onun dayanıqlığını təmin edən, inkişafı şərtləndirən vacib amillərdir. Elə bu səbəbdəndir ki, "Təhsil millətin gələcəyidir..." - deyən Ulu Öndər Heydər Əliyev özünəməxsus uzaqgörənliklə çağdaş təhsilin qarşısında duran ümdə vəzifələri; ümumi dəyərlər sistemində milli-bəşəri dəyərlərə sahib olaraq demokratik təsisatların mənimsənilməsi və inkişafında iştirak etmək bacarığına malik, müstəqil, yaradıcı şəxsiyyət və vətəndaş formalaşdırmaq strategiyasının həyata keçirilməsi konsepsiyasını müəyyənləşdirib. Məhz Heydər Əliyevin təhsil strategiyasının düzgün dərkini nəticəsində ki, son illər Azərbaycan təhsilinin dünya təhsil məkanına birbaşa qoşulması prosesi müvəffəqiyyətlə davam etdirilir və cəmiyyətin inkişafına xidmət göstərən konseptual istiqamətlər müəyyən edilərək uğurlu nəticələr qazanılır. Bu istiqamətlərə müvafiq ölkəmizdə bütün elm və təhsil sahələri üzrə inkişaf strategiyası hazırlanaraq, gənc nəslin elmlərə sahib olması və ölkənin intellektual səviyyəsinin yüksəldilməsi məramına Heydər Əliyev konsepsiyasına rəğmən xüsusi önəm verilməsi təsədüfi deyil. Elmi-texniki nailiyyətlərin təkə iqtisadi istehsal sahələrinə deyil, təhsildə, təlim-tədris prosesində geniş yer tutması, cəmiyyətdə yüksək intellektuallığın bərqərar olması, milli və ümumbəşəri dəyərlərin vətəndaş hazırlığında rolunun dəyərləndirilməsi, təhsil işinin məzmunun, təlim-tədris prinsipləri, metod və vasitələrinin təkmilləşdirilməsi yüksək intellekt və tefəkkür sahibi Ulu Öndər Heydər Əliyevin uğurlu təhsil siyasətinin nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Keçən əsrin 70-ci illərindən ölkədə başlayan ictimai-siyasi dəyişikliklər milli mədəniyyətin formalaşdırılmasına, milli təhsilin inkişafı, sosial-ictimai mühitdə özünü göstərən deformasiyaların aradan qaldırılması, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi ilə özünü reallaşdırmağa başladı. Milli, müstəqil dövlətçilik naminə daima çırpanın ürək sahibi Heydər Əliyev milli şüur, əqidə, mədəniyyət kimi müqəddəs hissələrin insanlarda formalaşmasının təhsil siyasətinin düzgün qurulmasında görürdü. Təhsil dövlətçiliyinin müqəddəm şərti hesab edən dahi şəxsiyyət bütün həyatı və fəaliyyəti ərzində həmin amala sadiq olub. İnsanlarda intellektual səviyyənin yüksəlməsini daima diqqət mərkəzində saxlayıb, bu işdə xalqımıza məxsus tarixən formalaşdırılan, milli təhsil ənənələrinə istinad olunmasını da vacib şərt sayıb.

Heydər Əliyev hakimiyyətə ikinci dəfə qayıtdıqda da milli müstəqillik qazanmış ölkəmizdə yeni quruculuq işlərinə rəğmən cəmiyyətdə özünü göstərən neqativ hallara, mədəniyyətsizliyə qarşı daima mübarizə aparır, insanları milli-mənəvi dəyərlərimizə ehtiramla yanaşmağa çağıraraq, prinsipliliyi, mədəni dəyərlərə sadiqliyi, milli şüuru, əqidəsi, ləyaqəti, şəxsi xarakter bütövlüyü, vətənpərvərliyi, həyata nikbin baxışı ilə, vəzifəli şəxslərə, bütövlükdə xalqına nümunə göstərir.

Heydər Əliyevin mədəni keyfiyyətlərinin məntiqinin həyatiliyini biz Azərbaycanda təhsil ənənələrinə ehtiramında, onu təhlil edərək müsbət cəhətləri üzə çıxarıb, bugünkü təhsil siyasətində tətbiq etmək bacarığında aydın görürük. Heydər Əliyev hələ XIX əsrdən başlayaraq XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda milli təhsil uğrunda mübarizənin mahiyyətini, inkişaf tendensiyalarını aydınlaşdıraraq 1918-ci ildə yaranmış ilk Xalq Cümhuriyyətinin indiki təhsil sisteminin inkişafında rolunu yüksək qiymətləndirir. "Xalq Cümhuriyyətinin böyük xidməti ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda ilk ali təhsil müəssisəsi yaradırdı. Ancaq bu ali təhsil müəssisəsinin yaranması ondan əvvəl Azərbaycanda

gedən ictimai-siyasi proseslərin məntiqi nəticəsi olub. Azərbaycanda indi mövcud olan təhsil sistemi 1920-ci ildən sonrakı dövrdə yaranıb". Diqqəti cəlb edən cəhətlərdən biri, göründüyü kimi, Heydər Əliyev haqlı olaraq keçmiş sovet təhsil sistemini kənara atmalı, yararsız, lazımsız, nəzəriyələr, prinsiplər sistemi kimi qəbul etməyib, onu bugünkü təhsilimizin mühüm tərkib hissəsi hesab edib və yüksək qiymətləndirib. "Mən açıq demək istəyirəm, bu təhsil sistemi (sovet - İ.İ.) çox yaxşı bir sistemdir. ...Bu təhsil sisteminin nə qədər dəyərli olduğunu ondan bəhs etmək olar ki, Azərbaycanda yüksək savada, biliyə, ixtisasa, yüksək elmə malik insanlar var və onlar cəmiyyətin çox hissəsini təşkil edir. Əgər bunlar olmasaydı, Azərbaycanın iqtisadiyyatı belə güclü inkişaf edə bilməzdi. Bunlar olmasaydı, Azərbaycan elmi inkişaf

təfəkkürə malik insanlar demokratik dövlət quruculuğunun mahiyyətini daha aydın dərk etmək imkanına malik olurlar. Elə bu səbəbdən də təhsildə yüksək göstəricilərə nail olmaq üçün elm və təhsil sistemində innovasiya və texnologiyalardan səmərəli istifadə etməyi tövsiyə edən yüksək əqidə və idrak sahibi Heydər Əliyev yazırdı: "İslahatlar, xüsusən təhsil, elm sahəsində islahatlar çox aqillı, düşünülmüş şəkildə həyata keçirilməlidir... dəb namına yox, yalnız və yalnız əldə etdiyimiz səviyyədən daha yuxarı qalmaq üçün təhsilin səmərəliliyini, elmin səmərəliliyini artırmaq üçün aparılmalıdır." Buna görə də təhsil bütün ictimaiyyətin və xüsusən də ziyalıların, pedaqoji peşə sahiblərinin fəaliyyətinin prioriteti, dövlətçiliyimizin müdafiəsi üçün də əsas sayır; "Biz bütün qüvvəmizi toplasaq, ziyalıları, din xadimlərini istifadə et-

lətinin mədəni dəyərlərinin digər millətlərdən fərqi, özünəməxsusluğunu diqqətə çatdırır. Həm də Ulu Öndər inkişafımızın müasir mərhələsində Avroatlantik məkana qovuşma prosesində, Avropadan dəyərlənməyi, Avropa ailəsinin üzvü kimi qarşıda duran vəzifələrdən danışıqarkən, ölkəmizin hər bir üzvünün, uşaqlardan böyüyə qədər, milli mənsəbiyyətini, şüurunun,

Heydər Əliyevin təhsil strategiyası və reallıqlar

edə bilməzdi. Bunlar olmasaydı, biz onda Azərbaycanı müstəqil dövlət kimi idarə edə bilməzdik. Onları qiymətləndirmək lazımdır və on illərdə əldə etdiyimiz nailiyyəti heç vaxt unutmamalıyıq." Lakin 1991-ci ildə Azərbaycan dövlət müstəqilliyi əldə etdikdən sonra ölkənin ictimai-sosial, iqtisadi həyatında zamanın tələbinə uyğun yenidənqurma işlərinin aparılması pərdəsi altında hakimiyyətdə təmsil olunanların şəxsiyyətləri üzündən tarixən xalqımız tərəfindən formalaşdırılmış mənəvi dəyərləri kənara ataraq bütün sahələrdə olduğu kimi təhsil sistemində də üzdeyən "yenidənqurma" işlərinə başladı. Ulu Öndər belə yanaşmaları rədd edərək, bu kimi zərərli tendensiyalarla razılaşmaqın mümkün olmadığını bildirdi. Bu mənada 1992-ci ildə qəbul edilmiş "Təhsil haqqında" qanunu təndiqi düşüncələrini belə ifadə etdi:

"...Təhsil sistemi elə bir sistemdir ki, burada heç bir inqilabı dəyişiklik ola bilməz. Ümumiyyətlə, bizim həyatımızın bütün sahələrində dəyişikliklər təkamül xarakterli, təcridi dəyişikliklər xarakteri daşıyır. Heç vaxt yol vermək olmaz ki, on illər yaranmış şeyi bir gündə vurub dağıdsan, ondan sonra heç bilmədiyini yeni bir şey yaradasan... Təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda bu mühüm sahəyə 1992-ci ildə qəbul olunmuş təhsil qanunu ilə böyük zərbə vurulub. Təəssüf edirəm ki, təhsil sahəsində çalışan məsul şəxslər və təhsil işçiləri Azərbaycanın təhsil sistemində yarıdan yarıya zərərli tendensiyalarla razılaşmaqın mümkün olmadığını bildirdi. Bu mənada 1992-ci ildə qəbul edilmiş "Təhsil haqqında" qanunu təndiqi düşüncələrini belə ifadə etdi: "Təhsil sahəsində qəbul edəcəyimiz qanunda və islahat proqramında da məsələyə çox dəqiq, həssas münasibət göstərməliyik. Mənim fikrimcə, bu ondan ibarət olmalıdır ki, Azərbaycanda təhsil sistemində indiyə qədər əldə edilmiş müsbət təcrübə və özünü doğrultmuş, müsbət nəticələr vermmiş sistem saxlanılmalı, inkişaf etdirilməli və müasirləşdirilməlidir. Nöqsanlar, yaxud mənfii təcrübə aradan götürülməlidir. Dünya təcrübəsindən Azərbaycanın milli xüsusiyyətlərinə uyğun olan prinsiplər, qaydalar təhsil sistemində tətbiq edilməlidir". Məhz Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan təhsil strategiyası; milli ənənələrə, ümumbəşəri dəyərlərə istinadən dünya təhsil standartlarına cavab verən, həm məzmun, həm də formaca daha mükəmməl təhsil sisteminin yaradılması strategiyası öz əksini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 1999-cu il 15 iyun tarixdə imzaladığı "Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat Proqramı"nda öz əksini tapıb.

Heydər Əliyev tefəkkürü və düşüncəsini nəticəsi kimi gənclərin milli-mənəvi dəyərlər ruhunda tərbiyə edilməsi kimi konseptual problemlərin həlli və reallaşdırılması kontekstində elm və təhsil diqqət mərkəzinə çəkməsi təsədüfi deyil. Bu məram Heydər Əliyevin dövlətçiliyimizin inkişafı edib möhkəmləndirilməsi, dünya dövlətləri üçün özünəməxsus yer və mövqə qazanması üçün vacib şərt hesab etməsi ilə bağlıdır. Çünki ölkədə yeni tefəkkürlü insan, vətəndaş və müttəxissiz formalaşdırılmasının məqsədyönlü həyata keçirilməsi təhsil quruculuğunun aparıcı dövrün təhsil strategiyasına uyğun formalaşdırılan çox əsliyədir. Ölkəmizin çoxəsrlik tarixini, çoxşəxli iqtisadiyyatının inkişaf problemlərini Azərbaycan xalqının maddi və mədəni həyatının, onun dilinin, ədəbiyyatının və ictimai fikir tarixinin mühüm aspektlərindən bəhs edən Heydər Əliyev ölkənin sosial-siyasi, iqtisadi vəziyyətinin yüksəldilməsində əsas kriteriya kimi təhsilin aktuallığını filosoflara məxsus müdrikliklə söyləyir. Çünki cəmiyyətin inkişafının bütün sahələrində yeniliklərin aşıklarından mənimsənilməsi, ölkədə elm və təhsilin səviyyəsi ilə bağlıdır. Həm də yüksək elmi

sək, onlar bu işi müştəxkil apara bilsələr, hərbi hissələrdə lazımi iş görərək, tərbiyə, əxlaq, mədəniyyət məsələlərini döyüşçülərə aşılaya bilsələr, onların mədəniyyətini, iradəsini möhkəmləndirə bilsələr, bu bizim həm siyasi, həm də ideoloji işimiz olacaqdır. Lakin bu iş nəzəri şəkildə deyil, müştəxkil aparılmalıdır"- deyir bu işdə özü kimi inamlı, cəsərtli, ləyaqətli və dözümlü olmağı tövsiyə edir: "Ancaq eyni zamanda belə düşünürəm ki, xalqımız dözümlü olduqun kimi ziyalıları da, alimlərimizi də ən dözümlülərdəndir, ən mətanətilərdəndir. Mən bütün bu çətinlikləri bilərək ziyalılarıma, müəllimlərimizə mürciət edirəm. Gənclərimizin təlim-tərbiyəsi işinə, təhsil-tədris işinə diqqətinizi azaltmayın... Mən əminəm ki, müəllimlərimizin, ziyalılarıma, alimlərimizin əksəriyyəti belə düşünür, belə yaşayır və bütün bu çətinliklərə yaxınlaşaraq, öz vəzifələrini şərəflə yerinə yetirir və bundan sonra da yetirəcəklər" - tövsiyələri ilə xalqına öz inamını ifadə edən Ulu Öndər bu strateji konsepsiyanın həyata keçirilməsini təhsil müəssisələrinin qarşısında qoyulan təxiresalınmaz vəzifə hesab edir: "Təhsil ocaqlarında gənclərimizi xalqımızın mədəni dəyərləri əsasında tərbiyələndirmək, mədəni cəhətdən sağlam və saf insanları tərbiyə etmək məsələsi mühüm yer tutmalıdır".

Göründüyü kimi, Heydər Əliyev fenomenin apardıdığı məqsədyönlü təhsil siyasətinin mühüm tərkib hissələrindən biri də müstəqil dövlətçiliyimizi möhkəmləndirəcək, inkişaf etdirəcək, qoruyub saxlaya biləcək yeni insan tərbiyəsidir. Heydər Əliyev yazır: "Heç kəs yerində durub da bilməz. Kim ki, donur, o artıq cəmiyyət üçün o qədər də lazım deyildir. Hər kəs inkişafda olmalıdır. Hesab edirəm, elə nəsil yetişdirməliyik ki, təkcə bizim vaxtımızda yox, bizdən sonra da onlar Azərbaycanın xətəllərə düşməsinə imkan verməsinlər. Onlar doğru yolla, milli hissiyyatlı yolu ilə getməlidirlər". Dövlətin milli-ideoloji konsepsiyasını işləyib hazırlayan Ulu Öndər milli tefəkkür tərzinə malik yeni insan formalaşdırılmasında milli tərbiyəyə daha çox üstünlük verir. Çünki Heydər Əliyev mədəniyyəti xalqın, millətin varlığı hesab edir. Bunun məzmununa vətənpərvərliyi, milli mədəniyyət şüurunun, ləyaqəti və xalqın dilinə, dininə, adət-ənənələrinə, ədəbiyyatına, tarixinə ehtiram və s. keyfiyyətləri daxil edir.

Məhz bu kimi keyfiyyətlərin gənc nəsə aşılanması Heydər Əliyevin milli tərbiyə konsepsiyasının əsasını təşkil edir. Və bunun üçün xalqımız tərəfindən yaradılmış, nəsil-dən-nəsə ötürərək, qorunub saxlanılan milli-mənəvi dəyərləri əsas vasitə hesab edir. Çünki hər xalqın milli özünüdərk üçün onun mədəni dəyərləri böyük dəyişdirici qüvvəyə malikdir. Elə bu səbəbdən idi ki, milli-mənəvi dəyərləri özündə təcəssüm etdirərək, milli dövlətçiliyimizin möhkəm təməlini qoyub, onu yüksək zirvəyə qaldıran, özü də xalqımızın mədəni dəyərlərini çəvrilməsi Heydər Əliyev 13 avqust 2001-ci il tarixində milli-mənəvi dəyərlərin qorunması ilə bağlı bəyanatda deyir: "Hər xalqın öz adət-ənənəsi var, öz milli dəyərləri var. Biz öz milli-mənəvi və dini dəyərlərimizlə, adət-ənənələrimizlə fəxr edirik. Bizim xalqımız yüz illərlə, min illərlə adət-ənənələrimizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi yaradıblar və bunlar indi bizim xalqımızın mədəniyyətini təşkil edən amillərdir... Biz öz mədəni dəyərlərimizi bütün istiqamətlərdə qorumuşuq, saxlamışıq və gənc nəsli əslirə boyu böyük sınaqlardan keçmiş bu milli, mədəni əxlaq dəyərlər ruhunda tərbiyələndirməliyik". Bununla milli şüuru, zəngin mədəniyyəti ilə ümumbəşərliyi özündə ehtiva edərək dünya miqyasında millətin ləyaqətlə təmsil edib onu tanıtmış Heydər Əliyev mədəni dəyərlərimizə ehtiramını bildirməklə vətən balalarının tərbiyasının bu metodologiyaya əsasında qurulmasını pedaqoji ictimaiyyət qarşısında təxiresalınmaz bir vəzifə kimi qoyur. "Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam" - deyən Böyük Öndərimiz millətine məxsusluğunu onun zəngin mədəni dəyərlərini özündə əks etdirən müdrik bir filosof kimi xalqına tükənməz ehtiramını iftixar hissi ilə söyləyərkən, mil-

məniyyətini, ailəyə, torpağa bağlılığını vətən, borc və ləyaqətini itirməmək şərti ilə inteqrasiyanın vacibliyini irəli sürür: "Mən ölkəni dünyəvi, amma öz milli köklərinə bağlı olan bir dövlət kimi görmək istəyirəm. Hər bir ölkənin öz xüsusiyyətləri var. Mən öz köklərimizlə fəxr edirəm".

Bütün ömrünü vətəni və millətinin təraqqısına həsr etmiş Heydər Əliyev özünü saf mədəniyyət dəryasının nemətlərini, xalqının rifahını, mədəni və fiziki sağlamlığını təmin etmək üçün esirgəməyib.

Xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevin milli-mənəvi dəyərlər ruhunda tərbiyə konsepsiyasında aparıcı keyfiyyətlərdən biri vətənpərvərlikdir. "Hər bir insan ilk növbədə anasını, vətəni, torpağını, millətini sevməli, bu hissələrlə yaşamaqlıdır". Ana dilinə məhəbbət hissini aşılanmasını isə bunun mühüm komponenti hesab edən Heydər Əliyev xalqın inkişafı edib formalaşdırılmasında, varlığını sübut edib, digər millətlər içərisində özünə mövqə qazanmasında dilin rolunu qiymətləndirməklə, ona böyük siyasi əhəmiyyət verir. Həm də dili mədəni dəyərlərimizin yeganə daşıyıcısı hesab edir. Çünki hər bir xalqın mədəni dəyərlərini yaşadan, onu nəsil-dən-nəsə ötürən dildir. Dil müstəqil Azərbaycanın milli sərvətidir. Onu qoruyub inkişaf etdirəcək hər bir ad vətəndaşın, siyasətçinin, alimin, müəllimin vətəni, millətə olan məhəbbəti vətənpərvərliyini ifadə edir. Məhz Dahi Öndərin özü bu müqəddəs hissini daşıyıcısı və nümunəsidir. Onun zəngin tefəkküründən süzülüb gələn aşıqladığı düşüncələri bunu sübut edir: "Öz dilini inkişaf etdirən alim, müəllim, öz tarixini yazan, inkişaf etdirən, tarixini əks etdirən alim, öz mədəniyyətini araşdırən, təhlil edən və ümumiləşdirən, emləşdirən, xalqına yüksək səviyyədə çatdırılan alim - onlar hamısı birlikdə öz xalqının, millətinin, milli şüurunun, milli ruhunun, vətənpərvərlik ruhunun inkişaf etməsinə, irlədə getməsinə xidmət göstərir". Hər bir azərbaycanlı yaşadığı yerdən asılı olmayaraq dilinə münasibət də dəyişməz qalmalı, ona daima ehtiramla yanaşmalıdır: "Azərbaycanlı hər yerdə yaşaya bilər, ancaq azərbaycanlılığını, öz dilini, dinini, milli ənənələrini unutmamalıdır. Onun qəlbə daima doğma Azərbaycanla bir vurmaldır". Müəyyən coğrafi məkan və zaman daxilində Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının yaratdığı dili müxtəlif nöqtəyi-nəzərələr qarşı təkbizolunmaz məntiqi düşüncə tərzii ilə müqavimət göstərərək tarixən formalaşmış millətin dilini də onun öz adı ilə adlandırılmasında əsl əməli vətənpərvərlik nümunəsi göstərib. Mərhum Prezidentimiz Heydər Əliyevin "Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi" barədə tarixi fərmanı da məhz "qəlbə daima Azərbaycanla bir vuran" şəxsiyyət olduğunu bir daha sübut edir.

İslami dəyərləri milli-mənəvi dəyərlərimizin ayrılmaq tərkib hissəsi hesab edən Heydər Əliyevin Azərbaycanda milli-dünyəvi dövlət quruculuğunun banisi olmaqla, islamın əxlaq-fəlsəfi mahiyyətini dərinən dərk edərək yeni insan tərbiyasında bu pak mədəniyyət çəməsindən bəhrələnməyi tövsiyə etməsi təsədüfi deyil. Bu, bir tərəfdən onun dini dəyərlərə olan ehtiramını ifadə edir, digər tərəfdən böyük dəyişdirici, tərbiyəçilik imkanlarına zənginliyini söyləyir və deyir ki, "Qurani-Şərif" in bizə verdiyi tövsiyələr, dərs, göstərdiyi yollar insanları paklığa, düzlüyə, doğruluğa, səadətə, qəhrəmanlığa, cəsəretə, cəsurluğa dəvət edən tələblərdir, tövsiyələrdir. Heydər Əliyevə görə, "İslam dini əslirə böyü bizim mədəniyyətimizin əsasını təşkil edib, müsəlmanların dünyada layiqli yer tutmasını təmin edib...". "Qurani-Kərim" in bütün kəlamları bu gün Azərbaycan Allahın yolu ilə getməyimiz üçün məşəddir".

Milli-mənəvi dəyərlər ruhunda tərbiyəyə üstünlük verərək gəncliyimizin gələcəyinə nikbin baxış nümayiş etdirən Heydər Əliyev onlarla fəxr etdiyini söyləyir: "Fəxr edirəm ki, bizim Azərbaycanın gözəl, göyçək, istedadlı balaları, övladları var, fəxr edirəm ki, Azərbaycanın gələcəyi bu qədər gözəl təməl əsasında qurulur. Siz bugünkü həyatınızla, təhsilinizlə, öz istedadınızı inkişaf etdirənlə Azərbaycanın gələcəyinin banisini qurursunuz, böyük binanı qurursunuz.

Müstəqil Azərbaycanın daim müstəqillik içində yaşayan Azərbaycanın böyük binasını qurursunuz". Belə möhtəşəm "böyük binanı quran" və bu istəyə sadiq olan vətən balalarının tərbiyasında mədəni dəyərlərə istinad vacib sayaraq: "Biz çalışmalıyıq ki, gənclərimiz Azərbaycan xalqına xas olan mədəni, milli ənənələr əsasında tərbiyə edilsinlər" - deyərək öz ülvü hissələrini bildiren Heydər Əliyev onlara aşılanacaq mədəni keyfiyyətlərdən gənç bəhs edir. Çünki ölkənin, millətin gələcəyi apardıığımız tərbiyə işindən asılıdır. "Uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Gənclərimizi nə cür tərbiyə edəcəyiksə, böyüdəcəyiksə, ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin gələcəyi bundan asılı olacaqdır". "Milli birlik", "Mədəni həmrəylik", "Vətəndaşlıq həmrəyliyi", "Milli mənlilik şüuru" kimi keyfiyyətlərin vətən balalarına aşılanmasının vacibliyi daima Heydər Əliyev istəyi və ideali olmuşdur. Daha doğrusu "Müstəqilliyimizi daimi etmək, ərazilərimizi bütün təcavüzlərdən - bugünkü və gələcək təcavüzlərdən qorumaq, cəmiyyətimizə, xalqımıza, ölkəmizə milli birlik, mədəni həmrəylik, vətəndaşlıq həmrəyliyi lazımdır".

"Ədalətli", "nəfsli", əxlaqı saflığın, mədəni təmizliyin aparıcı göstəricisi hesab edən millət tərbiyəçisi: "Kimsə qarşı ədalətsizlik edilirsə, bu ədalətsizliyin qarşısını ədalətlə almaq lazımdır" - deyir. Ədalətli hökmdar kimi ölkədə ədalət bərqərar olmasını dövlətçiliyimizin möhkəm təməl üzərində qurulmasının stimulu hesab edir. Azərbaycan xalqına məxsus qəhrəmanlığı, cəsurluğu, dayanatlılıyı mədəni dəyər kimi vətən balalarında tərbiyə etməyin vacibliyini göstərən Heydər Əliyev xalqın tarixi, ənənələrinə sadiqliyi, özünün başqa xalqlar içərisində tanınması üçün əsas amil sayır. Çünki hər bir xalqın dövlətçiliyinin möhkəmliyi onun qəhrəman, döyüşkən, yenilməz, dayanatlı, saf iradəli, əxlaqı vətəndaşları ilə tanınır. "Azərbaycan xalqı dünyaya nümayiş etdirdi ki, o yenilməzdir, qəhrəmandır, ona nə qədər güclü təcavüz, təzyiq olsa da, onun iradəsini sındırmaq mümkün deyil".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin təhsil strategiyasında irəli gələn vəzifələrin mahiyyətinə müxtəlif istiqamətlərdə təxiresalınmadan həyata keçirilməsi onun layiqli və ləyaqətli davamçısı Respublika Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan Respublikasının inkişafı təmpinə uyğun hər bir şəxsə hərtərəfli biliik və bacarıq verən təhsil sisteminin elmi əsasları, infrastrukturunu, daha da təkmilləşdirilib, yeniləşdirilir. Bu da təhsilin yüksək səviyyədə qurulması üçün əsas verir. Elə bu səbəbdəndir ki, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin apardıdığı məqsədyönlü, davamlı dövlət siyasətinin nəticəsi olaraq təhsil sahəsində də islahatlar davam etdirilərək vahid konsepsiya əsasında konkret dövlət proqramı hazırlanıdır. "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu, "Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin konsepsiyası (Milli Kurikulum)" təsdiq edildi. Təhsilin normativ hüquq bazası möhkəmləndirildi, infrastrukturun yeni tələblərə uyğun qurulması sahəsində əməli işlər görüldü və bu, ardıcıl olaraq davam etdirilir. Sosial-iqtisadi həyatın müasirləşdirilməsində təhsilin rolunu əsas götürməklə, insanlara yeni texnologiyaları çevik mənimsətmək, əmək bazarında layiqli yer tutmaq, ömür boyu təhsil prosesinə qoşulmaq, insanlarda yeni tələblərə uyğun bilik, bacarıq və vərdislər formalaşdırmaq məqsədinin reallaşdırılması naminə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 24 oktyabr 2013-cü il tarixli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" təsdiq edildi. Bu dövlət sənədində beş istiqamətli; şəxsiyyətyönlü təhsilin məzmununun yaradılmasını, innovativ təlim metodları və texnologiyaları vasitəsilə təhsilin məzmununun səmərəli mənimsənilməsinin təmin edən nüfuzlu təhsil verənlərin formalaşdırılmasını, təhsildə yeni idarəetmə sisteminin formalaşdırılmasını, müasir tələblərə cavab verən infrastrukturun, yeni maliyyələşdirilmə mexanizminin yaradılması kimi qlobal problemləri özündə birləşdirir.

Heydər Əliyevin təhsil siyasətinin həyata keçirilməsinin reallaşdırılmasına yönələn bu strategiyada, görülməç işlərə əlaqədar gələcək hədəflər də müəyyənləşdirilir. Bütün bunlar Heydər Əliyev siyasətinin təhsildə uğurlu davamı kimi qiymətləndirilməlidir.

**İramin İsayev,
Professor, ADPU-nun Ümumi pedaqogika kafedrasının müdiri**